BAAC Vlaanderen
Programma van maatregelen

Programma van maatregelen
Lochristi, Voetweg 100

BAAC Vlaanderen bvba
Hendekenstraat 49
9968 BASSEVELDE
info@baac.be

Inhoud

1 Gemotiveerd advies ..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
2 Programma van maatregelen ..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

1 Gemotiveerd advies

Het gemotiveerd advies is gebaseerd op het verslag van resultaten van het vooronderzoek. De vaststellingen over de aan- of afwezigheid van archeologische sites en hun aard worden geconfronteerd met de door de initiatiefnemer voorgenomen bodemingrepen. Op basis van deze confrontatie motiveert het advies of er maatregelen nodig zijn, welke deze zijn, en wat hun uitvoeringswijze is.

1.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Potentieel en waardering kenniswinst bij verder archeologisch onderzoek

Naar aanleiding van een stedenbouwkundige aanvraag heeft BAAC Vlaanderen bvba in opdracht van Gemeente Lochristi een archeologienota opgemaakt uitgevoerd. In het plangebied Voetweg 100 te Beervelde (Lochristi) wordt de aanleg van een nieuw voetpad gepland. Het betreft een terrein dat tot op heden reeds ingericht was als voetweg met op sommige delen een afwateringsgracht. Dit gaat voor een deel van het plangebied gepaard met graafwerken waardoor het bodemarchief zal verstoord worden.

Alle aspecten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem die uitgevoerd moesten worden om voor het terrein tot een voldoende zekere uitspraak te komen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed konden uitgevoerd worden.

Gezien de beperkte oppervlakte van de ingreep in de bodem en gedeeltelijk geroerde toestand van het terrein, was het uitvoeren van een bureauonderzoek voldoende om tot een uitspraak te komen. Geofysisch onderzoek was niet mogelijk geweest op het terrein vanwege de aard van het terrein (smal lijntracé). Landschappelijke boringen teneinde de gaafheid van de bodem te bepalen leken door de reeds genoemde mate van verstoring ook overbodig en nihil in bijdrage aan kenniswinst.

Gelet op de aanwezige geroerde grond (ter hoogte van afwateringsgrachten, elektriciteitspalen en bomen en mogelijk onder de huidige voetweg) en de beperkte oppervlakte van het te verstoren gebied, is de kennisvermeerdering van een eventueel onderzoek met ingreep in de bodem nihil en op zijn best zeer fragmentarisch. Er is op basis van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem geen archeologische site vastgesteld in het onderzoeksgebied.

Volledigheid van het vooronderzoek

De resultaten van het uitgevoerde vooronderzoek binnen deze archeologienota bleken voldoende om het ontbreken van potentieel op kennisvermeerderingen bij verder archeologisch onderzoek te staven. Volgens artikel 5.2. van de Code van Goede Praktijk is verder vooronderzoek dan ook niet aangewezen. De archeologienota is dan ook - conform de Code van Goede Praktijk – volledig.

1.2 Archeologische sites binnen het onderzoeksterrein

De aanwezigheid van een archeologische site

De aanwezigheid van een concrete archeologische site kon aan de hand van het bureauonderzoek niet bevestigd, noch ontkend worden. Aan de hand van de gegevens uit het bureauonderzoek werd echter wel een concrete verwachting voor de aanwezigheid van dergelijke sites opgemaakt. Het bureauonderzoek bracht volgende relevante elementen aan het licht:

- Op de geologische en bodemkundige kaarten en het hoogtemodel is te zien dat het plangebied ligt in op een oost-west gelegen hogere rug en flank in het ruggengebied van Zeveneken. De bodem in het plangebied bestaat dan ook uit matig droge zandgronden. Ten noorden en zuiden van de hoger gelegen zone worden de zandgronden natter en lemiger. Hoger gelegen gebieden op landschappelijke gradiënt zijn altijd al een aantrekkelijke plaats geweest voor menselijke bewoning.
- In ieder geval is er in de (late) middeleeuwen een weg aangelegd die van oost naar west dit hoger gelegen gebied volgt; dit is de straat Beervelde-Dorp.
- De bebouwing van Beervelde bevindt zich ten noordoosten, op ruim 1 km van het plangebied.
- De aanwezigheid van de historische voorganger van de Voetweg 100 is op de cartografische bronnen aanwezig (Poorterwegel). Deze ligt grotendeels ter hoogte van de nog bestaande voetweg op het onderzoeksterrein. Deze weg dateert minstens uit het midden van de 18de eeuw, maar is mogelijk ouder. Dergelijke wegels kennen hun oorsprong niet zelden in de volle of late middeleeuwen.
- De percelen langs het plangebied op kaartmateriaal van tussen eind 18de en eind 19de eeuw zijn ter hoogte van de aansluiting met de Kloosterstraat en Magretstraat wel bebouwd. Deze situatie blijft grotendeels gelijk aan de huidige situatie binnen de directe omgeving van het plangebied.
- Verwacht dat er in het plangebied bodems voorkomen die over het algemeen bestaan uit een 30 tot 60 cm dik cultuurdek. Hieronder is in het noorden en het zuiden van het plangebied een 20 tot 30 cm dikke podzol B-horizont aanwezig gevolgd door een C-horizont. Archeologische sporen worden verwacht in de B- of C-horizont en kunnen dus op een diepte vanaf 30 cm onder het maaiveld worden verwacht.
- De dichtstbijzijnde bekende archeologisch vindplaatsen bevinden zich vanaf 1500 m vanaf het plangebied en bestaan uit sites met walgrachten en een kapel/kerk uit de Late Middeleeuwen – Nieuwe Tijd. Daarnaast zijn nog twee losse vondsten geregistreerd. De zeer plaatsgebonden archeologische vindplaatsen geven geen informatie over het archeologisch potentieel voor het plangebied zelf. Het ontbreken van relevante archeologische informatie wordt grotendeels veroorzaakt door het ontbreken van archeologisch onderzoek in de omgeving waardoor de archeologische kennis van dit gebied klein is. Historische kaarten tonen het onderzoeksterrein in het vrij intensief gecultiveerde landschap, gedomineerd door vele walgrachthoeves.
- Gezien de ligging van het plangebied op een historische en hedendaagse voetweg waardoor er sprake is van mogelijk kleinschalige verstoringen, heeft het plangebied een lage verwachting op het aantreffen van intacte archeologische waarden. Omdat de aard van eventueel aanwezige archeologische waarden nog niet vastgesteld kan worden geldt een algemene verwachting voor het voorkomen van archeologische vindplaatsen uit de steentijd tot en met de late middeleeuwen. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat er geen directe duidelijke aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van steentijdvindplaatsen in het plangebied. Maar door de hogere ligging kunnen lithische vondsten niet helemaal uitgesloten worden. De lage verwachting geldt voor het grootste deel van het plangebied. Dit geldt ook voor de locatie buiten de bestaande voetweg. Verwacht wordt dat de bodem in deze zones geroerd is, maar dat de bodem op kleinere schaal is

verstoord en tussenliggende of dieper ingegraven sporen en/of vondsten aanwezig kunnen zijn. De oppervlakte van deze zones is echter miniem.

Samenvattend kan worden gesteld dat door de beperkte oppervlakte van de te onderzoeken zone en de mogelijke kleine verstoringen (grachten, bomen, renovatie voetweg), de kans op het aantreffen van waardevol archeologisch erfgoed zeer laag is en geen kennisvermeerdering met zich zal meebrengen indien een verder vooronderzoek wordt geadviseerd. Dit resulteert in een archeologienota zonder vooronderzoek.

De waardering van de archeologische site

Het potentieel op kennisvermeerdering bij verder onderzoek wordt door de beperkingen die voortvloeien uit de specificaties van de geplande ingrepen sterk verminderd. Men kan verwijzen naar volgende elementen:

- Het plangebied betreft een lijntracé, waarbij voor het grootste gedeelte een tracé van gemiddeld 3 m breed het bodemarchief verstoord wordt. Het onderzoek zou maar erg fragmentarisch uitgevoerd kunnen worden. De ruimtelijke continuïteit en coherentie van de onderzoeksresultaten wordt hierdoor belemmerd.
- Voor de aanleg van de nieuwe voetweg wordt slechts 40 cm of maximaal 60 cm afgegraven. De diepere verstoring wordt bepaald door de aannemer en wordt alleen toegepast wanneer nodig. De verstoring (maximaal ca. 50 cm diep) van de aanleg van de nieuwe grachten over een lengte van ca. 175 m is eveneens erg beperkt.
- De archeologische verwachting is gemiddeld hoog wat betreft eerder extensieve rurale nederzettingen. Dergelijke nederzettingen worden in regel niet volledig gevat binnen de te onderzoeken zones. De onderzoeksresultaten zullen naar verwachting in het beste geval fragmentair en onvolledig zijn. De complexwaarde van de mogelijk (gedeeltelijk) aanwezige sites binnen het onderzoeksterrein ligt naar verwachting eerder laag. Het potentieel en de waarde van de kenniswinst is bij verder onderzoek dan ook laag.
- De verwachting is laag wat betreft archeologische sites die ook binnen een beperkte oppervlakte een hoge complexwaarde kunnen hebben, zoals vuursteenconcentraties uit de steentijden.
- Cartografische bronnen bevestigden de aanwezigheid van een de oude voetweg die zeker opklimt tot de 18de eeuw. Mogelijk is deze weg ouder. Niet zelden kennen deze sporen immers hun oorsprong in de middeleeuwen. De huidige voetweg is van opbouw vermoedelijk niet veel verschillend van de historische variant. Of hier reeds ingrepen gebeurd zijn, is niet bekend. Verstoringen zullen zich hoogst waarschijnlijk beperkt hebben tot de bouwvoor. De afwateringsgrachten die reeds aanwezig zijn, zijn wel machinaal gegraven en hebben het plangebied voor een deel verstoord. Slechts een beperkt deel van de voetweg ligt in de zones van potentiële verstoring archeologische erfgoed. Verder onderzoek naar dit deel van de – in het beste geval erg fragmentair bewaarde – historische voetweg levert naar alle waarschijnlijkheid slechts erg gedeeltelijke en onvolledige resultaten op. Het potentieel en de waarde van de kenniswinst bij dit onderzoek is dan ook laag.

Bovenstaand overzicht geeft aan dat het potentieel op (waardevolle) kenniswinst bij verder archeologisch (voor-) onderzoek ontbreekt. De investeringen die gepaard gaan met verder archeologisch onderzoek staan geenszins in verhouding tot de beperkte resultaten die dergelijk onderzoek naar verwachting zal opleveren.

Uit de gegevens die verzameld werden tijdens het bureauonderzoek wordt er een afweging gemaakt of het plangebied nog verder moet worden onderzocht. Doordat het gaat om de heraanleg van een

bestaande voetweg en een klein deel aanleg van een nieuwe voetweg wordt het advies gegeven dat er geen verder onderzoek moet komen in het plangebied. De bodemingreep volgt over een aanzienlijk gedeelte van het tracé voorgaande verstoringen waardoor eventuele archeologische waarden enkel uit vondsten zonder complexwaarde zouden kunnen bestaan. Vondsten zonder context bieden nauwelijks potentieel op kennisvermeerdering en hun eventuele aanwezigheid vormt dan ook geen aanleiding voor het doen van verder vooronderzoek.

1.3 Impactbepaling

Bovenstaand overzicht analyseert de impact van de gekende verstoringen en de geplande bodemingrepen op het potentieel op kenniswinst bij verder archeologisch onderzoek. Dit overzicht geeft aan dat het potentieel op (waardevolle) kenniswinst bij verder archeologisch (voor-) onderzoek binnen de krijtlijnen van de geplande ingrepen ontbreekt. De investeringen die gepaard gaan met verder archeologisch onderzoek staan geenszins in verhouding tot de beperkte resultaten die dergelijk onderzoek naar verwachting zal opleveren.

2 Bepalingen van maatregelen

Binnen het verslag van resultaten en bovenstaand gemotiveerd advies werd aangetoond dat het potentieel op waardevolle kenniswinst ontbreekt bij de uitvoer van verder archeologisch (voor-) onderzoek. Volgens artikel 5.2. van de Code van Goede Praktijk is verder vooronderzoek dan ook niet aangewezen. Verdere maatregelen inzake archeologisch onderzoek worden dan ook - conform de Code van Goede Praktijk – niet voorgesteld.

BAAC stelt voor om binnen het plangebied geen aanvullend archeologisch vooronderzoek door middel van een ingreep in de bodem uit te voeren en de opdrachtgever ook niet te belasten met een archeologische opgraving.

Dit advies ontslaat de opdrachtgever, noch de aannemer van de geplande werken, niet van zijn verplichting om tijdens de bouwwerken rekening te houden met de wettelijke archeologische meldingsplicht.